

21. januar 2021

Grund- og nærhedsnotat vedr. Brexit-reserven

Nyt notat.

Kommissionens forslag til etablering af Brexit-reserven (KOM (2020) 854).

1. Resume

Kommissionen præsenterede d. 25. december 2020 forslag til udmøntning af den i EU's flerårige finansielle ramme for 2021-2027 afsatte Brexit-reserve på 5 mia. euro, der har til formål at adressere de direkte konsekvenser for medlemslandene af Storbritanniens udtræden af EU.

Der lægges med forslaget op til, at medlemslandene får høj grad af frihed til selv at bestemme hvilke sektorer og områder, der skal tilgodeses. Af støtteberettigede udgifter er bl.a. støtte til virksomheder, lokalsamfund og økonomiske sektorer, herunder virksomheder og lokalsamfund særligt afhængige af fiskeaktiviteter i britisk farvand.

Kommissionen foreslår, at Brexit-reserven mobiliseres i to rater: Første rate på 4 mia. euro foreslås anvendt til forfinansiering i 2021 til medlemslandene til håndtering af de umiddelbare negative konsekvenser ved Brexit. Fordelingen af midlerne mellem medlemslandene foreslås primært baseret på data for medlemslandenes samhandel med Storbritannien samt afhængighed af fangst af fisk i britisk farvand. Anden rate på 1 mia. euro i 2024 foreslås fordelt på baggrund af information fra medlemslandene vedr. faktiske afholdte offentlige udgifter i forbindelse med Brexit i perioden 1. juli 2020 til 31. december 2022.

Kommissionen har oplyst, at Danmark med de af Kommissionen foreslåede kriterier for udmøntning fra første rate kan hjemtage ca. 1,8 mia. kr. i 2021.

Regeringen finder det særdeles vigtigt, at andelen allokeret på baggrund af fiskeridata som minimum fastholdes. Regeringen finder det endvidere vigtigt, at fokus på samhandel i fordelingen af reserven fastholdes.

2. Baggrund

EU's og Storbritanniens chefforhandlere blev d. 24. december 2020 enige om en samlet aftale om det fremtidige forhold mellem EU og Storbritannien. Kommissionen fremlagde på denne baggrund d. 25. december 2020 forslag til udmøntning af Brexit-reserven ("Brexit Adjustment Reserve"). Brexit-reserven følger af aftalen om EU's flerårige finansielle ramme for 2021-2027, hvor der blev afsat op til 5 mia. euro (2018-priser) i alt for perioden til at adressere de direkte konsekvenser for medlemslandene af Storbritanniens udtræden af EU.

3. Formål og indhold

Der lægges i Kommissionens forslag op til, at Brexit-reserven skal yde støtte til at imødegå konsekvenserne af Storbritanniens udtrædelse af EU i EU-medlemslande, regioner og sektorer, herunder især dem, der påvirkes mest heraf, samt afbøde den afledte indvirkning på den økonomiske, sociale og territoriale samhørighed.

Der lægges med forslaget op til, at medlemslandene får høj grad af frihed til selv at bestemme hvilke sektorer og områder, der skal tilgodeses, såfremt initiativerne direkte bidrager til reservens formål. Kommissionen har i forslaget givet en ikke-udtømmende liste over støtteberettigede offentlige udgifter, herunder:

- Støtte til virksomheder, lokalsamfund og økonomiske sektorer, herunder virksomheder og lokalsamfund særligt afhængige af fiskeaktiviteter i britisk farvand.
- Beskæftigelsestiltag, herunder omskoling og oplæring.
- Udgifter til grænsekontrol, toldoprævning, fiskerikontrol, mv., som følger af Brexit.
- Informationskampagner rettet mod virksomheder og borgere.

Der lægges med forslaget op til, at en række områder ikke vil kunne være berettiget støtte fra Brexit-reserven. Det gælder f.eks. udgifter til udflytning.

Kommissionen foreslår, at det fulde beløb på 5 mia. euro (2018-priser) afsat til Brexit-reserven mobiliseres i to rater, svarende til 5,4 mia. euro i løbende priser. Første rate i 2021 medfører en mobilisering af 4,0 mia. euro i 2018-priser, og anden rate i 2024 medfører en mobilisering på 1,0 mia. euro i 2018-priser, *jf. tabel 1*. Kommissionen oplyser, at ønsket om udbetalingen af størstedelen beløbet i 2021 som før-finansiering skyldes, at Brexit vil kræve presserende handling på kort sigt af medlemslandene, idet der dog vil være langsigtede konsekvenser, der skal håndteres.

Tabel 1
Kommissionens forslag til udmøntning af Brexit-reserven

Mia. euro, 2018-priser	2021	2022	2023	2024	I alt
Brexit-reserven	4,0	-	-	1,0	5,0

Anm.: Eksklusiv administrationsomkostninger forbundet med Brexit-reserven for EU-Kommissionen.

Kilde: Kommissionens forslag til etablering af Brexit-reserven.

Første rate

Kommissionen foreslår, at hele beløbet fra første rate på 4 mia. euro (2018-priser) anvendes til før-finansiering til medlemslandene til håndtering af de umiddelbare negative konsekvenser ved Brexit. Kommissionen foreslår, at før-finansieringen i 2021 fordeles til medlemslandene på baggrund af en række kriterier. Væsentligst heraf er, at Kommissionen foreslår at 600 mio. euro fordeles efter medlemslandenes respektive historiske fangst af fisk i Storbritanniens eksklusive økonomiske zone,

samt hvor stor en andel fangsten i britisk farvand udgør af medlemslandets samlede fiskefangst. Det resterende beløb på 3,4 mia. euro foreslås fordelt på baggrund af medlemslandenes samlede samhandel med Storbritannien (summen af eksport og import), herunder hvor meget denne samhandel udgør af medlemslandenes BNP, idet der ligeledes tages højde for landenes relative velstand. Kommissionen oplyser, at medlemslandene kan anvende før-finansiering til initiativer afholdt i perioden 1. juli 2020 – 31. december 2022.

Anden rate

Fordelingen af beløbet under anden rate på 1 mia. euro i 2024 til medlemslandene vil ske på baggrund af information fra medlemslandene vedr. faktiske afholdte offentlige udgifter i forbindelse med Brexit i perioden 1. juli 2020 til 31. december 2022, herunder også den anvendte før-finansiering fra første rate. Fordelingen vil være baseret på medlemslandenes indmeldinger, som skal indsendes senest 30. september 2023. Kommissionen oplyser, at midlerne fra anden rate vil blive fordelt til medlemslandene via en implementerende retsakt.

Kommissionen har i forslaget lagt op til, at Brexit-reserven undtages fra de sædvanlige regler om overførsler mellem finansår som defineret i EU's Finansforordning, således at uforbrugte midler automatisk overføres med henblik på at igangsætte nye initiativer til og med 2025.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har ikke udtalt sig om Brexit-reserven på nuværende tidspunkt.

5. Nærhedsprincippet

Forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet, idet Brexit-reserven som et instrument under EU's budget alene kan behandles på EU-niveau.

6. Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor

Forslaget har ikke umiddelbart konsekvenser for dansk ret. Udgifterne forbundet med en aktivering af Brexit-reserven vil have betydning for det danske bidrag til EU's egne indtægter, som er opført på finansloven for 2021.

7. Økonomiske konsekvenser

Statsfinansielle konsekvenser

En aktivering af Brexit-reserven på ca. 4 mia. euro i 2021 vil forventeligt medføre et dansk EU-merbidrag på ca. 0,7 mia. kr. i 2021 (2021-priser). Kommissionen har oplyst, at Danmark med de af Kommissionen foreslåede kriterier for udmøntning fra første rate kan hjemtage ca. 1,8 mia. kr. i 2021 (2021-priser).

Afhængigt af støttemulighederne i forslaget og udmøntningen af reserven kan forslaget få statsfinansielle konsekvenser i form af udgifter til administration og kontrol af ordningerne under reserven.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Det forventes, at udmøntningen af reserven i Danmark vil have positive økonomiske og beskæftigelsesmæssige konsekvenser. De nærmere konsekvenser af udmøntning af Brexit-reserven vil for dansk erhvervsliv afhænge af den nationale udmøntning af det danske hjemtag.

8. Høringer

Forslaget er sendt i kort høring i § 2-udvalget (landbrug), § 5-udvalget (fiskeri) og i specialudvalget for konkurrenceevne, vækst og forbrugerspørgsmål den 18. januar 2021 med høringsfrist den 20. januar 2021. Det gav anledning til følgende hørings svar:

Danmarks Fiskeriforening, Producent Organisation (DFPO) bemærker, at den indgåede aftale mellem EU og Storbritannien sætter dansk fiskeri under et stort pres, hvilket kan medføre tab af arbejdspladser, særligt i Nord- og Vestjylland. DFPO ser det derfor som nødvendigt, at der hurtigt kommer kompensationsforanstaltninger på plads. DFPO anfører, at det særligt bør være fartøjer, der fanger demersale arter (torsk, sej, kuller og kulmule), der skal prioriteres i Brexit-reserven, da disse fartøjer betaler en højere pris for adgang til britiske farvande end industrifiskeriet og det pelagiske fiskeri. DFPO opfordrer til, at Brexit-reserven udmøntes i tæt dialog med fiskerierhvervet. Konkret mener DFPO, at der skal prioriteres tiltag, der sikrer den enkelte fisker og tiltag, der kan udvikle fiskeriet i en endnu mere bæredygtig retning.

Landbrug & Fødevarer (L&F) er generelt positive over Kommissionens forslag til Brexit-reserven. L&F anfører dog, at anvendelsen af reserven i specifikke sektorer i andre EU-lande skal overvåges, så det ikke skaber urimelige forvridninger i konkurrenceforholdene. L&F opfordrer til, at reserven anvendes til at reducere friktionen i samhandlen med UK. Dette kan gøres gennem øget digitalisering, øget virksomhedsrådgivning og en styrket offentlig indsats inden for opgaver relateret til plante- og dyresundhedsregler, oprindelsesbestemmelser og ikke-handelsmæssige barrierer. L&F støtter initiativer inden for særligt fiskerisektoren og mere generelt i landdistrikter som direkte og indirekte berøres af vanskeligere samhandel med UK og reducerede fangstmuligheder i britiske farvande – herunder særligt i Nord- og Vestjylland. L&F bemærker, at det er vigtigt, at de danske myndigheder får opsat et effektivt og hurtigtarbejdende system, så der kan ske hurtige udbetalinger af støtte midler til virksomheder, lokalsamfund og sektorer.

Danish Seafood Association (DSA) bemærker at det særligt er tolden, der vil ramme den danske fiskeindustri. Det er særligt i forhold til import af fisk fra tredjelande til Danmark, som bliver forarbejdet og efterfølgende skal eksporteres til Storbritannien. Endvidere bemærker DSA, at fiskeindustrien i Danmark er integreret i den danske forsyningskæde fra fiskeri og til forarbejdning og eksport, og danske fiskeres mistede fiskerirettigheder i britisk farvand derfor også vil virke ind på forsyningen til især den nordjyske fiskeindustri. DSA bemærker, at fysiske forsinkelser og told- og kontrolformaliteter også medfører nye omkostninger. DSA anfører at kontant kompensation til den enkelte virksomheder, der er blevet ramt

af nye toldsats, vil give virksomhederne mulighed for at afsøge alternative markeder eller investere. Disse nye toldsats skal ses sammen med COVID-19-krisen, som også har skabt udfordringer for den danske fiskeindustri. DSA bemærker at Brexit-reserven bør målrettes, så virksomheder kan investere i nyt udstyr eller øge markedsadgang til andre og nye markeder.

Dansk Industri (DI) støtter Kommissionens forslag til udmøntning af Brexit-reserven, og er godt tilfredse med, at Danmark står til at modtage et større beløb fra reserven, og at medlemsstaterne får en vis fleksibilitet i forhold til brugen af midlerne. DI bemærker, at Brexit har ramt dansk erhvervsliv bredt set, og derfor vil DI opfordre til at midlerne anvendes på flere typer af initiativer, herunder støtte til de hårdest ramte områder, informationskampagner og opgradering af myndighedernes vejledningstilbud til virksomhederne.

Kommunernes Landsforening (KL) understreger vigtigheden i, at midlerne fra Brexit-reserven kommer til gavn for de udsatte erhverv og lokalsamfundene. KL finder det positivt, at der lægges op til, at medlemslandene får høj grad af frihed til selv at bestemme hvilke sektorer og områder, der skal tilgødeses med midlerne. KL oplyser endvidere, at de gerne vil bidrage med input ift. de udfordringer, som Brexit skaber i kommunerne.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Medlemslandene har endnu ikke udtalt sig om holdninger til Kommissionens forslag til Brexit-reserven.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen finder det meget positivt, at det lykkedes Storbritannien og EU at nå frem til et forhandlingsresultat om det fremtidige forhold inden udløbet af overgangsperioden d. 1. januar 2021. Dette har været med til at reducere det tab, som Brexit medfører, både for Storbritannien og for EU, herunder Danmark.

Regeringen er meget bevidst om, at aftalen med Storbritannien er svær for fiskeri-erhvervet, fiskeriforarbejdningsindustrien og øvrige erhverv relateret til de arter, hvor Danmark mister kvoter som følge af aftalen. Regeringen er også opmærksom på konsekvenserne dette vil få for særligt Nord- og Vestjylland. Regeringen ser derfor positivt på, at Kommissionen har valgt fiskeriet som allokeringekriterie, idet regeringen også før fremlæggelsen af forslaget til Brexit-reserven har understreget vigtigheden heraf. Regeringen finder det derfor særdeles vigtigt, at andelen allokert på baggrund af fiskeridata som minimum fastholdes. Dette skal særligt ses i lyset af, at en indsats for disse erhverv og lokalområder er væsentligt for at sikre en rimelig og balanceret respons på de sociale og økonomiske konsekvenser af Brexit.

Danmark vil med sit historisk tætte forhold og samarbejde med Storbritannien være et af de medlemslande, som bliver økonomisk hårdest ramt af Brexit. Dette skyldes, at handel med vare- og tjenesteydelser samt fiskeri er de områder, der forventes mest påvirket af Storbritanniens udtræden, uanset at de negative konsekvenser for danske virksomheder og fiskere er reduceret ift. et 'no-deal' scenarie.

Derfor finder regeringen det vigtigt at fastholde fokus på samhandel i fordelingen af reserven, samt at reservens krav til støtteberettigede aktiviteter understøtter at medlemslandene kan adressere de negative konsekvenser af Brexit effektivt, herunder at holde hånden under særligt udsatte erhverv og lokalområder.

Forslaget indebærer, at medlemslandene på kort tid skal administrere og udmønte et væsentlig beløb. Dette kan øge risikoen for svig og fejl. Derfor vil regeringen bidrage til, at der skabes fokus på, at Kommissionen og medlemslandene i udmøntningen opretholder høje standarder for revision og kontrol.

Udmøntningen af reserven vil kunne medføre administrative omkostninger, og regeringen vil derfor se på mulighederne for at medfinansiere visse engangsudgifter til administration og kontrol forbundet hermed.

Forvaltningen af EU's budget skal leve op til sunde budgetprincipper, herunder princippet om annualitet. Dette følger af den traditionelle danske holdning. Regeringen vil derfor se på mulighederne for, at Brexit-reservens fritagelse fra bestemmelserne i Finansforordningen vedr. overførselsadgang begrænses, således at uforbrugte midler fra første rate ikke automatisk anvendes til at øge midlerne tilgængelig for anden rate.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.